

Cova Bonica

Vallirana

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Urbanització de les Bassioles - Fondo de l'Osca
Emplaçament: Sota l'avinguda d'Olesa de Bonesvalls, prop del carrer del Marquès de Castillejos
Alçada: 404m

Coordenades:

Latitud: 41.36972
Longitud: 1.89422
UTM Est (X): 407523
UTM Nord (Y): 4580391

Classificació

Número de fitxa: 08295-774
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Jaciment arqueològic
Estil / època: Neolític Edats dels Metalls Medieval Modern Contemporani
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Acció continuada de persones dins de la cavitat.
Protecció: Inexistent
Número inventari: CCAA 2569
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat: Privada
Titular: Ref. Cad.: 7413001DF0871S

Fitxes associades:

[Col·lecció-Museu Etnològic del Centre Excursionista de Vallirana](#)
[Col·lecció de materials arqueològics al MAC](#)
[Col·lecció de materials arqueològics de la Cova Bonica al Museu de Gavà](#)

Descripció

Cavitat aïllada de grans dimensions a la que s'accedeix per un carrer en mal estat de conservació que es troba tallat al trànsit. Es tracta d'una cova formada per una cambra principal i dues cambres més petites situades a la banda dreta d'aquesta, i separades per formacions estalagmítiques d'uns 3 metres d'alçada, amb una gran obertura d'entrada. S'han excavat uns 57 metres quadrats d'un total de 230. Inicialment, l'excavació d'aquest jaciment es va fer sense considerar estratigrafies, establint la seva cronologia mitjançant l'estudi de les tipologies i decoracions de les ceràmiques estudiades per V. Baldellou (1974) i en els inventaris fets durant les intervencions clandestines del sr. Aznar (1978-1984). Destaquen fragments de ceràmica cardial, restes òssies humanes, faunístiques i indústria lítica. Pel que fa a la ceràmica es divideix en decorada i llisa, amb quatre formes ornamentals bàsiques: impressions cardials, impressions diverses, incisions i acanalats. El material lític està format per uns quants esclats de sílex i fulles, un nucli de jaspi i destrals polides. Quant a la indústria òssia s'hi trobaren diversos punxons i espàtules. A part, hi havia un anell de petxina, un fragment de braçalet de pectunculus, una fusaiola de terra cuita i un punyale de bronze. La campanya de l'any 2009 estava dedicada a avaluar la potencialitat estratigràfica del jaciment. Es portaren a terme dos sondeigs de 2x1 metres, en direcció nord-sud, un excavat a la zona on va intervenir en Serra-Ràfols l'any 1936 i l'altre a la cambra lateral on excavà Aznar. Es documentà un nivell d'ocupació neolític amb materials ceràmics, lítics, de fauna i d'ornament, una estructura de combustió i dos forats, possiblement de pal. Entre els anys 2010 i 2011 es va excavar en extensió el jaciment per tal de continuar amb l'avaluació de la seva potència estratigràfica. Es va documentar l'extracció minera de sal de llop, que hauria malmès el jaciment arqueològic. Els materials ceràmics recuperats corresponen a diverses èpoques històriques, tot i que majoritàriament s'atribueixen al període baixmedieval i modern en els nivells superficials. També es documentaren fragments ceràmics de vores de carenes altes i restes òssies que podrien correspondre a la fase sepulcral del Neolític final-Calcolític, així com altres materials datats dins del període del Neolític antic. La campanya arqueològica realitzada entre els anys 2012 i 2013 va continuar amb l'excavació en extensió del jaciment, amb l'objectiu de documentar noves zones de la cavitat. Es continua l'excavació a la Sala Principal i la documentació de la columna estalagmítica de l'extrem nord-est. Entre d'altres es van localitzar materials arqueològics prehistòrics i també d'època moderna (segle XVIII i XIX), fet que corroboraria l'ocupació de la cova durant aquest període. També es van localitzar fragments ceràmics del Neolític antic cardial i restes humanes. Alhora s'inicia un sondeig exterior a la zona d'entrada i es millorà l'accés a l'interior de la cavitat. En general, les intervencions arqueològiques dutes a terme al jaciment han permès establir que les restes documentades són de les més antigues corresponents al neolític que s'han trobat a la península Ibèrica. Corresponen a sis individus inhumats col·lectivament amb els seus objectes domèstics i restes d'animals (sobretot cabres i ovelles), datats fa 7400 anys.

Observacions:

Cronològicament, el jaciment de la Cova Bonica es pot adscriure entre el Neolític Antic Cardial i el Bronze Final. La imatge dels materials correspon al darrer article publicat sobre el jaciment (OMS et al., 2017).

Història

El nom de la cova procedeix del fet que, en origen, l'interior de la cavitat estava ple d'estalagmites i estalactites d'una gran bellesa, tot i que foren majoritàriament expoliades amb el pas del temps. La zona va ser excavada per primer cop l'any 1936 sota la direcció de l'arqueòleg català Josep de Calassanç Serra-Ràfols, tot i que els resultats no es van publicar. Posteriorment, entre els anys 1978 i 1984, la zona va ser objecte d'intervencions clandestines dutes a terme pel sr. Aznar. Des de l'any 2008 i fins el 2016, el jaciment ha estat estudiat pel Grup de Recerca del Quaternari (GRQ) de la Universitat de Barcelona (UB), amb la col·laboració darrerament de la Universitat Complutense de Madrid (UCM). La cova ha tingut diferents usos al llarg dels segles: planter, mina de calcita o zona de cultiu de xampinyons, entre d'altres.

Bibliografia

AMICS DE VALLIRANA (2007). La Vallirana del segle XX. Imatges i Memòria. Vallirana: Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, p. 21. ASSOCIACIÓ D'AMICS DE VALLIRANA (2016). "La Cova Bonica". Viure Vallirana, revista d'informació municipal nº 59, p. 15. BALDELLOU, Vicente (1974). "Los materiales arqueológicos de la Cova Bonica de Vallirana (Barcelona)". Revista Ampurias (Barcelona), 36, p. 1-19. CCAA (2015). Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya, Vallirana. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya [inèdit]. ESTEVES, Albert (1998). Vallirana. Baix Llobregat. Guia del patrimoni històric i artístic. Molins de Rei: Centre d'estudis i divulgació del patrimoni (CEDIP), p. 8-9. "Els primers agricultors de la Península van habitar a la Cova Bonica". Viure Vallirana, revista d'informació municipal nº 56, p. 18. [Http://invarque.cultura.gencat.cat/](http://invarque.cultura.gencat.cat/) (Consulta: 19-06-2017). [Http://www.espeleoindex.com/#](http://www.espeleoindex.com/#) (Consulta: 19-06-2017). [Http://www.poblesdecatalunya.cat/element.php?e=406](http://www.poblesdecatalunya.cat/element.php?e=406) (Consulta: 19-06-2017). [Http://www.vallirana.cat/ca/cova-bonica-vallirana](http://www.vallirana.cat/ca/cova-bonica-vallirana) (Consulta: 19-06-2017). [Http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00934690.2016.1260407](http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00934690.2016.1260407) (Consulta: 19-06-2017). OMS, F. Xavier; DAURA, Joan; SANZ, Montserrat; MENDIELA, Susana; PEDRO, Mireia; MARTÍNEZ, Pablo (2017). "First Evidence of Collective Human Inhumation from the Cardial Neolithic (Cova Bonica, Barcelona, NE Iberian Peninsula)". Journal of Field Archaeology, vol. 42, Iss. 1, p. 43-53. SAURET I CATASUS, Jaume; GONZÁLEZ MORENO-NAVARRO, Manuel (1989). Vallirana. Dades històriques (904-1900). Homes, fets i gents. Vallirana: Amics de Vallirana, p. 5. VAQUERO ARTÉS, Carles (2016). Mines i coves de Vallirana. Iv^a Fira Vallirana turisme, natura i salut. [S.I: Inèdit].

